

Faunabeheereenheid Noord-Holland
Spaarne 17
2011CD Haarlem

Directeur

Uw contactpersoon

BEL/GRN

Telefoonnummer

1 | 29

Verzenddatum

Kenmerk

1045511/1063770

RUD.242286

Uw kenmerk

Betreft: Wnb besluit 12 (2018); aanvraag voor het doden met gebruik van het geweer van grauwe gans (*Anser anser*), brandgans (*Branta leucopsis*), Canadese gans (*Branta canadensis*), kolgans (*Anser albifrons*), toendrarietgans (*Anser serrirostris*), Indische gans (*Anser indicus*), nijlgans (*Alopochen aegyptiaca*) en verwilderde, gedomesticeerde en/of hybride gans in al hun verschijningsvormen, in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer op en rond de luchthaven Schiphol. Locatie: De 0-10 kilometer zone rondom Schiphol.

Geacht bestuur,

Op 19 maart 2018 hebben wij uw aanvraag d.d. 15 maart 2018 ontvangen voor een ontheffing ex artikel 3.3 eerste lid in samenhang met artikel 3.17, eerste lid en 3.18 van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De ontheffing is aangevraagd voor doden met gebruik van het geweer in de 0-10 kilometer zone (hierna 0-10 km zone) rondom Schiphol van grauwe gans (*Anser anser*), brandgans (*Branta leucopsis*), Canadese gans (*Branta canadensis*), kolgans (*Anser albifrons*), toendrarietgans (*Anser serrirostris*), Indische gans (*Anser indicus*), nijlgans (*Alopochen aegyptiaca*) en verwilderde, gedomesticeerde en/of hybride gans in al hun verschijningsvormen, in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer op en rond de luchthaven Schiphol. Deze maatregelen staan opgenomen in uw Ganzenbeheerplan omgeving Schiphol 2018-2024 (hierna: GBP) dat op 13 maart 2018 gedeeltelijk door ons is goedgekeurd. U heeft de ontheffing aangevraagd voor de gehele looptijd van het GBP, tot 13 maart 2024. Op 22 maart 2018 heeft u per email een aantal onderdelen van de aanvraag op ons verzoek verduidelijkt.

Besluit

Wij besluiten om u de gevraagde ontheffing te verlenen voor doden met gebruik van het geweer in de 0-10 km zone rondom Schiphol van grauwe gans (*Anser anser*), brandgans (*Branta leucopsis*), Canadese gans (*Branta canadensis*), kolgans (*Anser albifrons*), toendrarietgans (*Anser serrirostris*), Indische gans (*Anser indicus*), nijlgans (*Alopochen aegyptiaca*) en verwilderde, gedomesticeerde en/of hybride gans in al hun verschijningsvormen, in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer op en rond de luchthaven Schiphol. U krijgt de ontheffing onder voorschriften voor de gehele looptijd van uw GBP, tot 13 maart 2024. Hieronder motiveren wij ons besluit.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk nummer 34362354
Btw nummer NL.0010.03.124.B.08

Wettelijk kader

Vogelrichtlijn

De grauwe gans, brandgans, Canadese gans, kolgans en toendrarietgans zijn beschermde vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de Europese Vogelrichtlijn. De richtlijn ziet op de bescherming van individuele vogels, hun eieren, hun nesten en hun leefgebieden. Op grond van artikel 3.1 van de Wnb is het verboden van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn:

- opzettelijk te doden of te vangen (artikel 3.1, lid 1);
- opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen (artikel 3.1, lid 2);
- eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben (artikel 3.1, lid 3);
- opzettelijk te storen (artikel 3.1, lid 4).

Het verbod, bedoeld in artikel 3.1, vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Voorts is het krachtens artikel 3.2, zesde lid verboden, anders dan voor verkoop, vogels, delen of uit deze vogels verkregen producten, onder zich te hebben of te vervoeren, tenzij deze vogels, delen of producten aantoonbaar overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn gedood of gevangen, onderscheidenlijk verkregen.

Op grond van artikel 3.3, eerste lid en 3.17 eerste lid van de Wnb kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid van de Wnb, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat, dat er niet bij of krachtens enig ander artikel van deze wet vrijstelling is verleend, de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort, en zij nodig is op grond van een in de wet genoemd belang. Te weten:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Conventie van Bern

De brandgans is tevens genoemd in bijlage II bij de Conventie van Bern. Het verdrag ziet op het behoud van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten en de daarbij behorende grensoverschrijdende natuurlijke leefmilieus (habitats) in Europa. Bijzondere aandacht wordt besteed aan kwetsbare soorten en aan soorten die met uitsterven worden bedreigd, met inbegrip van trekkende soorten.

Op grond van artikel 3.5 van de Wnb is het onder meer verboden in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage II bij de Conventie van Bern, in hun natuurlijk verspreidingsgebied:

- opzettelijk te doden of te vangen (artikel 3.5, lid 1);
- opzettelijk te verstoren (artikel 3.5, lid 2);
- opzettelijk eieren te vernielen of te rapen (artikel 3.5, lid 3);

- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen (artikel 3.5, lid 4).

Daarnaast is het op grond van artikel 3.6, lid 2 van de Wnb verboden, anders dan voor verkoop, dieren genoemd in bijlage II bij de Conventie van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder zich te hebben of te vervoeren.

Op grond van artikel 3.8 eerste lid, 3.17 eerste lid en 3.18 eerste lid van de Wnb kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.5 of artikel 3.6, tweede lid van de Wnb, ten aanzien van dieren van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat, er niet bij of krachtens enig ander artikel van deze wet vrijstelling is verleend, er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan, en zij nodig is op grond van een in de wet genoemd belang. Te weten:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Omdat het toetsingskader van artikel 3.3 van de Wnb tot de meest strikte afweging leidt en minder wettelijke belangen kent op grond waarvan ontheffing verleend kan worden, is in dit besluit het toetsingskader van artikel 3.3 van de Wnb voor alle aangevraagde vogelsoorten aangehouden.

Ter behartiging van de in of bij de Wnb genoemde belangen kan van de genomen verbodsbepalingen worden afgeweken, indien een andere bevredigende oplossing ontbreekt en indien de afwijking niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Exoten en verwilderde, gedomesticeerde en/of hybride gans in al hun verschijningsvormen

Artikel 3.18, lid 1 van de Wnb stelt:

"Gedeputeerde staten kunnen aan faunabeheereenheden of wildbeheereenheden, aan andere samenwerkingsverbanden van personen, of aan personen opdracht geven om, in afwijking van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 3.1, 3.4, eerste lid, 3.5, 3.9, eerste lid, en 3.10, eerste lid, de omvang van een bij de opdracht

aangeduide populatie van vogels of van dieren van soorten als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, te beperken als dat nodig is om de onderscheidenlijke redenen, genoemd in artikel 3.17, eerste lid, onderdelen a, b en c. De artikelen 3.3, vierde en vijfde lid, 3.8, vijfde lid, en 3.10, tweede lid, zijn van overeenkomstige toepassing op die opdracht."

Onder artikel 3.18, lid 4 is vervolgens opgenomen:

"Het eerste tot en met derde lid zijn van overeenkomstige toepassing op het beperken van de omvang van populaties van dieren die zijn aan te merken als exoten of van verwilderde dieren."

Hieruit blijkt dat, ook wanneer een opdracht wordt gegeven voor het beheer van exoten/verwilderde dieren, er conform artikelen 3.3, vierde en vijfde lid, 3.8, vijfde lid, en 3.10, tweede lid moet worden beoordeeld of er sprake is van een wettelijk belang, de staat van instandhouding niet in het geding komt en er geen sprake is van een andere bevredigende oplossing. Dit is opmerkelijk nu bij exoten/verwilderde dieren sprake is van een onbeschermd status en het uitgangspunt doorgaans beperking of eliminatie van de populatie is.

Op 27 december 2017 is Kamerstuk 34860 nr. 17 gepubliceerd waarin het herstel van wetstechnische gebreken en leemten alsmede aanbrenging van andere wijzigingen van ondergeschikte aard in diverse wetsbepalingen wordt voorgesteld. Onder onderdeel G (artikel 3.18, vierde lid) op p. 11 staat vermeld:

"Artikel 3.18, eerste lid, voorziet in een grondslag voor gedeputeerde staten om aan faunabeheereenheden of wildbeheereenheden, aan andere samenwerkingsverbanden van personen of aan personen opdracht te verlenen voor de beperking van populaties van beschermde vogels en dieren. Ingevolge het vierde lid van artikel 3.18 kunnen gedeputeerde staten een dergelijke opdracht ook verstrekken ten aanzien van dieren die aan te merken zijn als exoten of verwilderde dieren. Dit vierde lid kan echter zo gelezen worden dat de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 - die zien op de voorwaarden waaraan ontheffingen en vrijstellingen voor het vangen en doden van beschermde moeten worden getoetst - ook van overeenkomstige toepassing zouden zijn op een opdracht ten aanzien van exoten of verwilderde dieren. Dit is niet het geval en zou - voor zover het om invasieve exoten gaat - ook in strijd zijn met Verordening (EU) Nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (PbEU 2014, L 317) (de Verordening invasieve uitheemse soorten). Voorgesteld wordt derhalve om te expliciteren dat de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 niet van toepassing zijn op een opdracht van gedeputeerde staten tot het terugbrengen van een populatie exoten of verwilderde dieren."

Hiermee is komen vast te staan dat beoordeling van een wettelijk belang, de staat van instandhouding en andere bevredigende oplossingen niet aan de orde is wanneer het exoten (of verwilderde dieren) betreft. Nu hier echter sprake is van een voorstel van wet en deze uitleg thans nog niet is toegevoegd aan de Wnb hebben wij in onze overwegingen waar relevant toch de aangevraagde handelingen en middelen voor alle aangevraagde soorten, inclusief exoten/verwilderde ganzen, besproken.

Notabene: voorgaande betekent niet dat dieren van deze soorten volledig onbeschermd zijn: ten aanzien van deze dieren geldt de zorgplicht (artikel 1.11), het verbod op het toebrengen van onnodig

lijden (artikel 3.24, eerste lid) en de beperkingen ten aanzien van het gebruik van middelen (artikelen 3.24, tweede lid, 3.26 en 3.30).

Vrijstellingen

Landelijke vrijstelling schade

Op grond van artikel 3.15, eerste lid van de Wnb zijn soorten aangewezen die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen, en die in het gehele land schade veroorzaken. Met deze aanwijzing wordt het mogelijk af te wijken van de verbodsbepalingen zoals genoemd onder artikel 3.1 (vogels) respectievelijk 3.10 (overige soorten) ter voorkoming van schade aan de in artikel 3.15, lid 6 Wnb genoemde belangen.

Voordat een ontheffing verleend kan worden dient eerst te worden bezien of een vrijstelling is verleend. Artikel 3.1 van het Besluit natuurbescherming (hierna: Bnb) benoemt de landelijk vrijgestelde soorten, waaronder Canadese gans. Hiermee is het toegestaan om Canadese gans te doden en opzettelijk te verstoren en nesten, rustplaatsen en eieren te beschadigen of te vernielen, of nesten weg te nemen. Het door u aangevraagde belang valt echter niet onder de belangen op grond waarvan de vrijstelling is afgegeven. De landelijke vrijstelling is daarmee niet van toepassing op de door u aangevraagde handelingen. De overige aangevraagde soorten vallen in het geheel niet onder de landelijke vrijstelling.

Provinciale vrijstelling

Artikel 3.15, derde lid van de Wnb biedt Provinciale Staten de mogelijkheid om bij verordening soorten aan te wijzen die niet reeds landelijk zijn aangewezen, niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen, en die in hun provincie schade veroorzaken. In artikel 2 en 3 van de Verordening vrijstellingen soorten Noord-Holland d.d.3 oktober 2016 is benoemd van welke verbodsbepalingen mag worden afgeweken, voor de in bijlage 1 en 2 van de verordening opgenomen soorten.

De grauwe gans, brandgans, kolgans en de verwilderde gedomesticeerde en/of hybride gans in al hun verschijningsvormen zijn opgenomen onder deze verordening. Hiermee is het toegestaan om genoemde soorten opzettelijk te verstoren, aan verjaging ondersteunend afschot te plegen en nesten, rustplaatsen en eieren te beschadigen of te vernielen, of nesten weg te nemen.

Het door u aangevraagde belang valt echter niet onder de belangen op grond waarvan de vrijstelling is afgegeven. De provinciale vrijstelling is daarmee niet van toepassing op de door u aangevraagde handelingen.

Nu het voor de aangevraagde handelingen niet mogelijk is deze uit te voeren op grond van de landelijke en provinciale vrijstelling dient er voor de aangevraagde handelingen ontheffing te worden verleend.

Provinciaal beleid

Het provinciaal beleid aangaande het verlenen van ontheffingen, vrijstellingen en opdrachten is vormgegeven door middel van verordeningen en beleidsregels.

In de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland d.d. 6 september 2016 is onder artikel 8, eerste en tweede lid het volgende opgenomen:

"Artikel 8, Populatiebeheer

1. Een ontheffing, vrijstelling of opdracht voor populatiebeheer zodanig dat een nulstand

- wordt nagestreefd, kan worden verleend voor verwilderde gedomesticeerde ganzen en hybride ganzen in al hun verschijningsvormen.*
2. *Een ontheffing of opdracht voor populatiebeheer zodanig dat de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt kan worden verleend voor jaarrond verblijvende ganzen van de soorten:*
- a. grauwe gans;*
  - b. brandgans;*
  - c. Canadese gans;*
  - d. Kolgans."*

Daarbij is onder artikel 11, eerste tot en met derde lid opgenomen:
"Artikel 11 Ganzen rondom Schiphol

1. *Een ontheffing, vrijstelling of opdracht kan worden verleend voor populatiebeheer, met als doel het bereiken van een minimale stand, voor de jaarrond verblijvende grauwe gans binnen een straal van 10 kilometer rondom de luchthaven Schiphol.*
2. *Een ontheffing, vrijstelling of opdracht kan worden verleend voor populatiebeheer, met als doel het bereiken van een nulstand, voor de jaarrond verblijvende Canadese gans, kolgans en brandgans binnen een straal van 10 kilometer rondom de luchthaven Schiphol.*
3. *Een ontheffing, vrijstelling of opdracht kan worden verleend voor populatiebeheer, met als doel in specifieke gebieden gelegen buiten een straal van 10 kilometer rondom de luchthaven Schiphol een minimale stand te bereiken, mits wordt aangetoond dat ganzen die zich in die specifieke gebieden bevinden door hun vlieggedrag een verhoogd risico vormen voor het luchtverkeer van en naar de luchthaven Schiphol."*

Voor zover uw aanvraag ziet op de beschermde soorten zoals genoemd onder artikel 8 van de Beleidsregel beoordelen wij uw aanvraag voor genoemde soorten als passend binnen het provinciaal beleid. De Indische gans en nijlgans zijn niet beschermd onder de Wnb en zijn daarom niet opgenomen in de Beleidsregel.

De toendrarietgans is niet opgenomen in de Beleidsregel als soort waarop populatiebeheer, al dan niet in relatie tot Schiphol, mogelijk is. Zwaarwegende redenen kunnen aanleiding geven om van beleid af te wijken. De afweging hiertoe is behandeld onder "Overwegingen".

Faunabeheerplan

Na vaststelling door u heeft u op 6 maart 2018 uw GBP ter goedkeuring aan ons aangeboden. In uw GBP zet u, onder andere, uitgebreid uiteen wat voor risico de ganzen in de omgeving van Schiphol opleveren voor de veiligheid van het luchtverkeer, welke inspanningen de afgelopen jaren zijn geleverd om te pogen dit risico te verminderen en welke maatregelen u nu nodig acht om het risico te beperken.

Op 13 maart 2018 hebben wij uw GBP, onder een aantal voorwaarden, gedeeltelijk goedgekeurd. Hiermee is duidelijk geworden dat wij uw gepresenteerde visie onderschrijven, echter zijn voorbehouden opgenomen met betrekking tot de onderbouwing en specificatie voor

onder andere de inzet van bepaalde middelen. U heeft hier voor zover mogelijk invulling aan gegeven in uw aanvraag.

Maatregelenpakket

De door u aangevraagde ontheffing voor het doden van ganzen in de 0-10 km zone rondom Schiphol maakt onderdeel uit van een pakket aan maatregelen, met betrekking tot ganzen, in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer op en rondom de luchthaven Schiphol. De combinatie van maatregelen in het pakket moet zorgen voor een effectieve aanpak om het risico op aanvaringen tussen ganzen en vliegtuigen te beperken. Dit pakket aan maatregelen is op 16 april 2012 overeengekomen in het "Convenant Reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol" (hierna: NRV convenant) van de Nederlandse Regiegroep Vogelaanvaringen (hierna: NRV) en bestaat uit vier sporen:

1. technische maatregelen gericht op het detecteren en verjagen van vogels.
2. ruimtelijke beperking van (de ontwikkeling van) rust- en broedgebieden in de omgeving van de luchthaven:
3. beperken van het voedselaanbod voor vogels;
4. populatiereductie.

De door u ingediende aanvraag is een uitwerking van het vierde spoor. Dit is ook het enige spoor waarvoor er bij u, als zijnde de Faunabeheereenheid Noord-Holland, mogelijkheden liggen. De andere sporen worden door de andere partijen uit het NRV uitgewerkt en uitgevoerd.

Doelstelling

Het in uw GBP geformuleerde doel is het reduceren van baankruisingen van risicovolle ganzensoorten op en rondom de luchthaven Schiphol. Dit wilt u bereiken door het vierde spoor van het NRV convenant, voor zover dat binnen uw mogelijkheden ligt, tot uitvoering te brengen. In de praktijk betekent dit dat u inzet op een aanmerkelijke reductie van het aantal ganzen middels verschillende methodes.

De onderhavige aanvraag ziet uitsluitend op het deel van het doden door afschot van verschillende ganzensoorten in de 0-10 km zone. Deze maatregel, samen met de andere in het GBP genoemde, in het NRV convenant overeengekomen, en de afgelopen jaren uitgevoerde maatregelen moeten uiteindelijk zorgen voor een kleiner risico voor de veiligheid van het luchtverkeer.

Om het algemene doel - het reduceren van het aantal baankruisingen van risicovolle ganzensoorten op en rondom de luchthaven Schiphol - te dienen heeft u in uw GBP doelen gesteld met betrekking tot het maximaal aantal ganzen dat in de omgeving van Schiphol zou mogen verblijven. Deze doelstellingen zijn voor wat betreft de grauwe gans in de nazomer 1.000 exemplaren in de zone van 0-10 kilometer en 7.500 exemplaren in een zone van 10-20 kilometer van de luchthaven. Voor alle andere ganzensoorten geldt een aantal van nul dieren in de 0-10 kilometer zone en een minimaal aantal dieren in de 10 tot 20 kilometer zone (zie tabel 1).

	0-10 km	10-20 km
Grauwe gans	1.000	7.500
Kolgans	0	Minimaal
Brandgans	0	Minimaal
Indische gans	0	Minimaal
Canadese gans	0	Minimaal
Verwilderde gedomesticeerde en/of hybride gans	0	Minimaal
Nijlgans	0	Minimaal

Tabel 1. Doelstelling voor het maximaal aantal ganzen in de nazomer.

Beheer 2013-2018

Op grond van het voorgaande Ganzenbeheerplan Schiphol 2013-2018 was een samenstel van maatregelen mogelijk, bestaande uit afschot in de 0-10 km zone, nestbehandeling in de 0-20 km zone en het vangen en doden met CO₂ in de 0-10 respectievelijk 10-20 km zone. Dit samenstel bleek succesvol in het beperken van de populatie; waar tot vóór aanvang van de maatregelen enkel sprake was van een exponentiële groei van de populatie ontstond er een afvlakking van de groei en uiteindelijk een afname van de populatie.

Er is echter slechts een begin gemaakt, waarbij een deel van de resultaten teniet zijn gedaan door het uitblijven van het vangen en doden met CO₂ in 2016. De benodigde populatieafname naar een fractie van de populatie (grauwe gans) dan wel nulstand (overige soorten) zoals die ten doel is gesteld in uw GBP vereist gezien de resultaten van de afgelopen jaren dan ook meer tijd en waar nodig is een aanpassing in de mogelijkheden tot beheer noodzakelijk om het beheer te kunnen intensiveren. Enkel door het beperken van de populatie in samenhang met de activiteiten op de overige sporen kan het aantal risicovolle baankruisingen worden verminderd.

Aanvraag

Uw onderhavige aanvraag ziet uitsluitend op het doden van ganzen met gebruik van het geweer in de 0-10 km zone rondom Schiphol. U heeft separaat aanvragen gedaan tot ontheffing om de noodzakelijk geachte nestbehandeling, vangen en doden met gebruik van CO₂ en afschot in de 10-20 km zone uit te kunnen voeren.

Uw aanvraag bestaat uit verschillende onderdelen:

- Afschot (populatiereductie) van grauwe gans, Canadese gans, Indische gans, nijlgans en verwilderde, gedomesticeerde en/of hybride gans in al hun verschijningsvormen;
  - Jaarrond,
  - Met gebruik van geweer (hagel en kogel), geluidsdemper, hond (als hulpmiddel), jachtvogel, akoestisch hulpmiddelen, lokvogels (kunstmatig en gedode exemplaren), overige elektrisch gestuurde lokmiddelen, carrousel, lokvoer en voerplaatsen,
  - Vanaf één uur voor zonsopgang tot één uur na zonsondergang;
  - Op zon- en feestdagen,
  - In de bebouwde kom of direct aan de bebouwde kom grenzende terreinen;
  - In jachtvelden kleiner dan 40 hectare,
  - Met betreding van gronden zonder grondgebruikersverklaring(en) voor wat betreft de Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdenveld en Zijdemeer.
- Afschot (populatiereductie) van brandgans, kolgans, toendrarietgans;

- Van 1 maart tot 1 november,
- Met gebruik van geweer (hagel en kogel), geluidsdemper, hond (als hulpmiddel), jachtvogel, akoestisch hulpmiddelen, lokvogels (kunstmatig en gedode exemplaren), overige elektrisch gestuurde lokmiddelen, carrousel, lokvoer en voerplaatsen,
- Vanaf één uur voor zonsopgang tot één uur na zonsondergang,
- Op zon- en feestdagen,
- In de bebouwde kom of direct aan de bebouwde kom grenzende terreinen;
- In jachtvelden kleiner dan 40 hectare,
- Met betreding van gronden zonder grondgebruikersverklaring(en) voor wat betreft de Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdelveld en Zijdelmeer.
- Afschot (aan verjaging ondersteunend) van brandgans, kolgans, toendrarietgans;
  - Van 1 november tot 1 maart,
  - Met gebruik van geweer (hagel en kogel), hond (als hulpmiddel) en jachtvogel;
  - Vanaf één uur voor zonsopgang tot één uur na zonsondergang,
  - Op zon- en feestdagen,
  - In de bebouwde kom of direct aan de bebouwde kom grenzende terreinen;
  - In jachtvelden kleiner dan 40 hectare,
  - Met betreding van gronden zonder grondgebruikersverklaring(en) voor wat betreft de Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdelveld en Zijdelmeer.

Uitvoeringsperiode

Uitvoering van afschot wordt jaarrond aangevraagd voor grauwe gans, Canadese gans, Indische gans, nijlgans en verwilderde, gedomesticeerde en/of hybride gans in al hun verschijningsvormen. Van deze soorten is bekend dat ze in grote getallen jaarrond in de zone verblijven (grauwe gans), in de winter niet in grotere aantallen voorkomen (Canadese gans) dan wel anders dan waar het de algemene zorglicht betreft niet onder bescherming vallen van de Wnb (Indische gans, nijlgans en verwilderde, gedomesticeerde en/of hybride gans in al hun verschijningsvormen). Voor deze soorten is het uitgangspunt van jaarronde uitvoering dan ook geoorloofd, nu afschot in de winterperiode voor de meerderheid zal leiden tot afschot van jaarrond verblijvende ganzen en daarmee bijdraagt aan het beperken van de standpopulaties.

Uitvoering van afschot wordt van 1 maart tot 1 november aangevraagd voor brandgans, kolgans en toendrarietgans. De brandgans en kolgans broeden in kleine aantallen respectievelijk incidenteel in de 0-10 km zone en komen daar in beperkte mate voor. Ondanks deze kleine aantallen is het streven naar populatiereductie gezien de nodig geachte nulstand geoorloofd. In de periode van 1 november tot 1 maart zijn er grote aantallen brandganzen en kolganzen aanwezig. Nu vaststaat dat de standpopulatie zo klein is, betekent dat de grote aantallen in de winter grotendeels worden verklaard door overwinterende ganzen. Uitvoering in de winter op deze soorten leidt daarmee naar verwachting voornamelijk tot afschot van overwinterende ganzen en niet tot een relevante aantalsreductie van de standpopulaties en is daarmee niet geoorloofd. Wij onderschrijven dan ook de aangevraagde periode. Conform ons beleid wordt voor de toendrarietgans populatiebeheer niet toegestaan. Wij kunnen van dit beleid afwijken wanneer er daarvoor zwaarwegende

redenen bestaan. Nu de toendrarietgans niet als standvogel voorkomt in de 0-10 km zone is er van zwaarwegende redenen om de populatie van deze vogelsoort te reduceren geen sprake. Het toestaan van (populatie)beheer in de periode van 1 maart tot 1 november en daarmee het afwijken van beleid is daarmee niet aan de orde.

Een deel van de incidenten wordt mogelijk veroorzaakt door overwinterende ganzen. Het ingrijpen in de standpopulatie kan in dit geval geen bijdrage leveren aan het verminderen van het risico door overwinterende ganzen. Conform ons beleid staan wij geen populatiebeheer toe op overwinterende ganzen. Het is echter niet wenselijk dat grote groepen overwinterende ganzen zich ophouden en zich verplaatsen in de aanvliegeroutes van de luchthaven. U vraagt daarom naast populatiereductie van standganzen door middel van afschot ook ontheffing aan voor het uitvoeren van aan verjaging ondersteunend afschot op overwinterende ganzen. Hierbij worden slechts enkele exemplaren geschoten teneinde het effect van verjaging te intensiveren, met het doel risicovolle locaties dusdanig onaantrekkelijk te maken dat de ganzen zich verplaatsen naar minder risicovolle locaties. Beperkingen hiertoe zijn opgenomen in voorschrift 3.

Overwegingen

Zoals in artikel 3.3 en 3.17 van de Wnb staat omschreven moet aan een aantal voorwaarden zijn voldaan voordat een ontheffing van de eerder genoemde verbodsartikelen kan worden afgegeven. Hieronder zullen de verschillende afwegingen beschreven worden.

Schade aan wettelijk belang

Om ontheffing te kunnen verlenen moet er sprake zijn van het in het geding zijn van een in de Wnb genoemd belang. U vraagt een ontheffing van de Wnb aan op grond van artikel 3.3, lid 4, sub b onder 2° in samenhang met artikel 3.17, eerste lid onder 2° in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.

Aantasting van de veiligheid van het luchtverkeer

In uw aanvraag wordt verwezen naar en zijn delen opgenomen uit de integrale tekst van uw GBP. In dit GBP worden diverse onderzoeken en waarnemingen beschreven waaruit u concludeert dat de veiligheid van het luchtverkeer in het geding is of dreigt te komen.

In hoofdstuk twee van uw GBP geeft u weer op welke manier en in welke mate de veiligheid van het luchtverkeer in het geding is door over de luchthaven en door de vluchtpaden van vliegtuigen vliegende ganzen. In de periode vanaf 2005-2017 zijn er jaarlijks (meerdere) incidenten geweest waarbij er sprake was van een zogeheten birdstrike.

Incidenten zijn gedurende de periode 2005-2016 in vrijwel alle maanden van het jaar gemeld. Gedurende het broedseizoen zijn relatief weinig incidenten gemeld, wat naar verwachting samenhangt met de zorg voor pullen en de ruiperiode waarin de ganzen niet kunnen vliegen. Bird strikes zijn gemeld met grauwe gans, nijlgans, Canadese gans, brandgans, alsook een aantal overige ganzen (soort niet meer herleidbaar).

Uit figuur 3 van uw GBP blijkt dat het aantal visuele waarnemingen na invoering van het gehele samenstel aan maatregelen vanaf 2012 onder de piek van 2010/2011 is gekomen, maar nog altijd vele malen groter is dan voor 2009. Tevens blijkt dat het aantal visuele waarnemingen sinds 2013 weer is toegenomen. Oorzaken kunnen worden gezocht in een verandering in vlieggedrag, waarbij zichtbaar is dat de ganzen zich in

kleinere groepjes verplaatsen, waarmee de populatieafname in 2015 niet heeft geleid tot een afname in het aantal baankruisingen. In 2015 lag het aantal birdstrikes met vijf incidenten dan ook hoger dan de voorgaande jaren. In 2016 lag het aantal birdstrikes echter weer lager. Het aantal birdstrikes is dan ook geen goede graadmeter gebleken voor het risico van overvliegende, baankruisende ganzen en kan niet worden gezien als een indicatie voor de effectiviteit van de maatregelen. Dit geldt met name nu de populatie nog steeds veel groter is dan de streefstanden, ondanks de afname van de populatie die in 2015 duidelijk kon worden waargenomen.

Het risico voor de vliegveiligheid wordt dan ook vooral zichtbaar door het aantal baankruisingen, aangezien alle baankruisingen in potentie een gevaar kunnen opleveren voor startende en landende vliegtuigen. Dit aantal neemt zoals in figuur 3 van uw GBP te zien is sinds 2013 weer toe. Hoewel het aantal birdstrikes met ganzen feitelijk niet zo hoog is vormen ganzen een groot risico vanwege het lichaamsgewicht, het vliegen in groepsverband en de hoogte waarop ze vliegen. Met de toename van het aantal baankruisingen, de huidige populatieomvang en het waargenomen vlieggedrag is het risico op birdstrikes dan ook onverminderd aanwezig.

Wanneer wordt gekeken naar de piek in waarnemingen van baankruisingen vond deze in 2015 plaats in de (na)zomer. Dit betreft dan ook de standpopulatie. De reeds gerealiseerde stabilisatie/afname van de standpopulatie in 2015 is dan ook niet afdoende, met name nu met het uitblijven van de vangacties in 2016 de aantallen weer zijn gestegen. De noodzaak om de standpopulatie in de risicovolle zone terug te brengen naar de in uw GBP genoemde streefgetallen is daarmee onverminderd aanwezig.

Conclusie schade aan wettelijk belang

Wij concluderen naar aanleiding van uw aanvraag en de onderliggende gegevens dat de veiligheid van de vliegtuigen die op luchthaven Schiphol landen en die van de luchthaven Schiphol vertrekken door aanvaringen met ganzen wordt geschaad. Ook blijkt uit uw aanvraag en onderliggende gegevens dat de kans op aanvaringen met ganzen (voornamelijk) geconcentreerd is in een zone van 10 kilometer rondom de luchthaven. Alle ganzen die zich in deze zone rondom de luchthaven bevinden en zich in deze zone door de lucht verplaatsen vormen dus een (potentieel) risico voor de veiligheid van het luchtverkeer.

Andere bevredigende oplossing

In artikel 3.3 van de Wnb is verankerd dat een ontheffing uitsluitend wordt verleend indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat.

Zoals eerder aangegeven maakt de aangevraagde ontheffing deel uit van een pakket aan maatregelen ('sporen') die zijn vastgelegd in het NRV convenant. U heeft in uw GBP aangegeven wat de vorderingen zijn op de verschillende sporen (p. 22-27). Wij citeren hier de samenvatting zoals opgenomen in uw GBP (p. 8-9).

"Op Schiphol is de afgelopen jaren geïnvesteerd in een radarsysteem en dit systeem zal op de gehele luchthaven operationeel worden (vier radars) (spoor 1 (technisch spoor)). Het systeem helpt de medewerkers van Bird Control effectiever aan te rijden naar die delen van het terrein waar hoog risicovogels door het detectiesysteem worden waargenomen. Robin Radar is bezig dit systeem door te ontwikkelen en te kalibreren zodat soortherkenning mogelijk gaat worden zodat Bird Controle in de toekomst nog effectiever op risicovolle baankruisingen kan anticiperen en

ingrijpen. Dit systeem kan een belangrijke bijdrage leveren aan de monitoring van risicovolle baankruisingen. Dit zal ook nog verder ontwikkeld worden.

Wat betreft spoor 2 (het ruimtelijk spoor) wordt gekeken naar een verruiming van het huidige

Luchthavenindielingsbesluit met een nieuwe Vogeltoets en uitbreiding van het vogelbeperkingengebied. De Vogeltoets biedt de mogelijkheid om bij nieuwe activiteiten mitigerende maatregelen, zoals inrichtings- of beheersmaatregelen, mee te nemen in de beoordeling van de vogelaantrekkende werking. Dit zit nog in een proefperiode waarin voor verschillende ingrepen deze toets ingezet wordt. Na de evaluatie van de proefperiode, welke in NRV-verband wordt uitgevoerd, wordt bezien hoe de Vogeltoets en een uitbreiding van de zones waarbinnen deze wordt toegepast in het LIB, kan worden verankerd. Het Ministerie van IenW neemt hierin het voortouw.

Ook in spoor 3 (foerageermogelijkheden) vinden initiatieven plaats. In dit spoor is de regeling Tijdelijk Onderwerken geëvalueerd en het ministerie van IenW heeft voor de komende vijf jaar een nieuwe overeenkomst afgesloten. Deze regeling geeft een vergoeding aan boeren als ze de graanresten binnen 48 uur onderwerken en zo het voedselaanbod voor ganzen reduceren. Uit de evaluatie blijkt dat de aantrekkingskracht voor ganzen echter nog niet is afgenomen tot een aanvaardbaar niveau. De komende jaren zal het ministerie verder inzetten op ontwikkeling en stimulering van alternatieve teelten zoals olifantsgras.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft aangegeven dat vanuit de luchtvaartveiligheid het noodzakelijk is dat het aanvaringsrisico aanzienlijk en op korte termijn wordt teruggebracht. Dat betekent in elk geval dat de kans op gevaarlijke aanwezigheid in de vluchtpaden van grote en/of zwermen vogels waaronder ganzen wordt teruggebracht. De resultaten van de eerste drie sporen geven hiertoe nog onvoldoende resultaat. Er is geen andere bevredigende oplossing dan spoor 4 (populatiereeductiespoor). Het blijft dus ondanks de ontwikkelingen op de eerste drie sporen noodzakelijk om in te zetten op het vierde spoor, gericht op de populatiereductie. Dit spoor geeft aan dat het noodzakelijk is om aan populatiebeheer te doen om het risico van baankruisingen te verminderen.”

Hoewel er voortgang is en wordt geboekt op de andere sporen is het gezien de populatiegrootte en het aantal baankruisingen volgens u nog steeds noodzakelijk om in te blijven zetten op het spoor populatiereductie. Dit zal nodig blijven tot de streefstanden bereikt worden en/of de gezamenlijke sporen het aantal baankruisingen en het risico op birdstrikes significant kunnen verminderen.

Afschot in de 0-10 km zone is naar uw oordeel een essentieel onderdeel van het totaalpakket om de noodzakelijke populatiereductie te bereiken. Uit het onderzoek "Populatiemodel voor de Grauwe gans" (Alterra rapport 2445, 2013) en de resultaten van de afgelopen beheerperiode wordt duidelijk dat afzonderlijke maatregelen zoals nestbehandeling en vangen en doden met CO₂ effect hebben, maar dat enkel het samenstel van alle maatregelen zorgt voor resultaat op de noodzakelijke schaal. Een eerste daling van de populatieomvang kon de afgelopen beheerperiode worden waargenomen. Met het uitblijven van de vangacties in 2016 was echter direct weer een groei zichtbaar. Het intensief (blijven) uitvoeren van alle beschikbare maatregelen is naar uw oordeel dan ook noodzakelijk. Indien dit niet in voldoende mate gebeurt zal uiteindelijk de benodigde inzet en daarmee het aantal te doden ganzen recht evenredig toenemen met de omvang van de populatie.

Conclusie andere bevredigende oplossingen

De hierboven beschreven maatregelen, individueel, maar ook als gecombineerd pakket kunnen, naar ons oordeel, op dit moment, niet gelden als andere (volledig) bevredigende oplossing. Wij worden in dit oordeel gesterkt door de conclusie van de Onderzoeksraad voor Veiligheid die in zijn rapport 'Noodlanding na vogelaanvaring' stelt dat omdat "drie van de vier genoemde aandachtsgebieden pas effect hebben op de lange termijn, populatiereductie voor de korte termijn de enige mogelijke maatregel is".

In de uitspraak van de Haarlemse voorzieningenrechter van 5 juni 2012 werd ons standpunt onderschreven: "Met verweerder is de voorzieningenrechter van oordeel dat deze maatregelen het gevaar voor vogelaanvaringen op korte termijn niet wegneemt. Verweerder heeft zich, tevens gelet op de conclusies van de Onderzoeksraad, in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat populatiereductie op dit moment noodzakelijk is en een passende maatregel is en dat er op dit moment geen sprake is van een andere bevredigende oplossing." (ECLI:NL:RBHAA:2012:BW7519).

Ook in de uitspraak van de Haarlemse voorzieningenrechter van 31 mei 2013 werd ons standpunt onderschreven: "Uit het GPB blijkt dat dergelijke maatregelen (ruimtelijke maatregelen en het beperken van fourageermogelijkheden in de directe omgeving van Schiphol) evenwel op korte termijn onvoldoende effect hebben op de omvang van de ganzenpopulatie rond Schiphol. De voorzieningenrechter is dan ook van oordeel verweerders zich op goede gronden op het standpunt stellen dat alleen het nemen van maatregelen waar verzoekster op wijst, niet als een andere bevredigende oplossing kunnen worden beschouwd. Ook in dit verband is het rapport van de Onderzoeksraad van belang, waarin is geconcludeerd dat het - gelet op het belang van de veiligheid van het vliegverkeer - noodzakelijk is om maatregelen te treffen en dat reductie van populaties van ganzen de meest effectieve korte termijn maatregel is". "Naar het oordeel van de voorzieningenrechter hebben verweerders zich op grond van het GBP en het rapport van de Onderzoeksraad, als deskundigenrapportages, bij de bestreden besluiten op het standpunt kunnen stellen dat populatiereductie op korte termijn noodzakelijk is, en dat het vangen en doden van ganzen, in combinatie met de overige maatregelen, daarvoor effectief is." (ECLI:NL:RBNHO:2013:CA1645).

Met u komen wij tot de conclusie dat alle andere mogelijke, op dit moment in te zetten, minder ingrijpende, maatregelen reeds zijn ingezet. Uit de door u aangeleverde onderbouwing in uw GBP blijkt dat deze minder ingrijpende maatregelen tot op heden niet hebben geleid tot een blijvende afname van het schaden van het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.

Op basis van de door u ingediende aanvraag, het onderliggende GBP en de daarbij behorende gegevens achten wij daarmee voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat.

Staat van instandhouding

Bij het verlenen van een ontheffing op grond van artikel 3.3 en 3.17 van de Wnb mag er geen sprake zijn van een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Grauwe gans

Uit uw GBP blijkt dat u voor de grauwe gans in de 0-20 km zone een ondergrens van 8.500 vogels hanteert. Hiernaast verblijven er nog grote aantallen grauwe ganzen buiten deze zone, in Noord-Holland, en in de rest van het land. In 2017 zijn tijdens de julitelling bijna 7000 grauwe ganzen geteld alleen al in de 10 km zone, waar een streefstand van 1000 vogels wordt aangehouden. Nu voor de gehele provincie Noord-Holland een ondergrens van 15.000 grauwe ganzen wordt aangehouden waarbij de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, vormt een streven van 8.500 ganzen enkel in de 0-20 km zone rondom Schiphol geen gevaar voor de gunstige staat van instandhouding. Indien de stand in geheel Noord-Holland toch beneden de ondergrens van 15.000 ganzen komt zal de ontheffing (tijdelijk) worden opgeschort, op grond van besluitpunt 3. Gezien de huidige omvangrijke populatie en de gehanteerde ondergrens zal ook uitvoering in de wintermaanden geen verslechtering betekenen van de staat van instandhouding.

Brandgans

De standpopulatie van de brandgans in de 0-10 km en 10-20 km zone is beperkt in aantal. In de 0-10 km zone zijn er bij de juli telling in 2015 en 2016 478 respectievelijk 456 ganzen geteld. Tijdens de meest recente juli telling (2017) zijn er slechts 204 brandganzen geteld. Ook het aantal broedparen is beperkt; van enkele tientallen in de periode 2014-2016 tot slechts 5 in 2017 in de 0-10 km zone. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de tellingen niet vlakdekkend zijn uitgevoerd; wel is een selectie gemaakt naar juist die gebieden waar ganzen worden waargenomen. Hierdoor vormen de getelde aantallen een betrouwbare indicatie. Buiten de 0-10 km zone rondom Schiphol mag de brandgans ook gedood worden middels afschot en met gebruik van CO₂, ter voorkoming van schade aan gewassen. In relatie tot het populatiebeheer is een ondergrens van 7.300 brandganzen in Noord-Holland voorgeschreven. Indien de stand in geheel Noord-Holland toch beneden de ondergrens van 7.300 ganzen komt zal de ontheffing (tijdelijk) worden opgeschort, op grond van besluitpunt 3. Hiermee wordt voorkomen dat met de beoogde nulstand binnen de 0-10 km zone, de minimale stand in de 10-20 km zone en het populatiebeheer ten behoeve van het voorkomen van schade aan landbouwgewassen inbreuk wordt gemaakt op de gunstige staat van instandhouding.

Aan verjaging ondersteunend afschot van 1 november tot 1 maart mag enkel worden uitgevoerd met de beperkingen zoals opgenomen onder voorschrift 3. Nu deze maatregel met name wordt uitgevoerd om het verjagen te intensiveren, daarom het aantal geschoten vogels wordt beperkt en de overwinterende populatie zeer robuust is, is er geen sprake van een verslechtering van de thans gunstige staat van instandhouding.

Kolgans

Het voorkomen van de kolgans als broedvogel in de 0-10 km zone rondom Schiphol is nog minimaal. In 2017 werd tijdens de julitelling slechts 1 vogel waargenomen en zijn er geen ruiende kolganzen waargenomen. Een zelfde beeld is zichtbaar in de rest van Noord-Holland waar nog nauwelijks jaarrond verblijvende kolganzen worden waargenomen en er nog geen sprake lijkt te zijn van een standpopulatie. In die zin is afschot toelaatbaar omdat er nauwelijks sprake is van een effect op de populatie, maar rijst tegelijkertijd de vraag waarom uitvoering dan wel ontheven dient te worden. Hiervoor wordt verwezen naar de brandgans die, net zoals voor de kolgans thans het geval is, voorheen hoofdzakelijk als wintergast voorkwam in Noord-Holland maar toch een standpopulatie heeft gevestigd. Nu gestreefd wordt naar een nulstand is het dan ook gewenst om ook vestiging van een

standpopulatie te voorkómen, door afschot mogelijk te maken van die vogels die niet wegtrekken. Door de beperkte mate waarin dit beheer zal plaatsvinden zal de staat van instandhouding van de kolgans niet verslechteren.

Aan verjaging ondersteunend afschot van 1 november tot 1 maart mag enkel worden uitgevoerd met de beperkingen zoals opgenomen onder voorschrift 3. Nu deze maatregel met name wordt uitgevoerd om het verjagen te intensiveren, daarom het aantal geschoten vogels wordt beperkt en de overwinterende populatie zeer robuust is, is er geen sprake van een verslechtering van de thans gunstige staat van instandhouding.

Canadese gans

De standpopulatie van de Canadese gans in de 0-10 km en 10-20 km zone is beperkt in aantal. In de 0-10 km zone zijn er bij de juli telling in 2016 en 2017 245 respectievelijk 204 ganzen geteld. Ook het aantal broedparen is beperkt; gemiddeld circa 140 over de afgelopen 4 jaar. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de tellingen niet vlakdekkend zijn uitgevoerd; wel is een selectie gemaakt naar juist die gebieden waar ganzen worden waargenomen. Hierdoor vormen de getelde aantallen een betrouwbare indicatie. Buiten de 0-10 km zone rondom Schiphol vindt er ook populatiebeheer en schadebestrijding plaats van de Canadese gans, ter voorkoming van schade aan gewassen, op grond van o.a. de landelijke vrijstelling. In relatie tot het populatiebeheer is een ondergrens van 1.600 Canadese ganzen in Noord-Holland voorgeschreven. Hiermee wordt voorkomen dat met de beoogde nulstand binnen de 0-10 zone en het populatiebeheer buiten deze 0-10 km zone ten behoeve van het voorkomen van schade aan landbouwgewassen inbreuk wordt gemaakt op de gunstige staat van instandhouding. Gezien de huidige omvangrijke populatie en de gehanteerde ondergrens zal ook uitvoering in de wintermaanden geen verslechtering betekenen van de staat van instandhouding.

Toendrarietgans

Afschot van toendrarietganzen in het kader van populatiebeheer kan niet worden toegestaan nu ons beleid hiervoor geen mogelijkheid biedt en er tevens geen aanleiding blijkt te bestaan gezien het afwezig zijn van een standpopulatie. Mocht een overeenkomstige trend worden waargenomen zoals bij brandgans in het verleden zichtbaar was, waarbij er toch een standpopulatie werd gevestigd, zal moeten worden bezien of populatiebeheer noodzakelijk is en mogelijk kan worden gemaakt.

In de winter komt de toendrarietgans wel in grote aantallen voor in de 0-10 km zone. Aan verjaging ondersteunend afschot van 1 november tot 1 maart mag enkel worden uitgevoerd met de beperkingen zoals opgenomen onder voorschrift 3. Nu deze maatregel met name wordt uitgevoerd om het verjagen te intensiveren, daarom het aantal geschoten vogels wordt beperkt en de overwinterende populatie zeer robuust is, is er geen sprake van een verslechtering van de thans gunstige staat van instandhouding.

Conclusie gunstige staat van instandhouding

Wij concluderen naar aanleiding van hetgeen hierboven en de onderbouwing zoals geleverd in uw GBP dat, ook al mocht het lukken het in uw GBP gestelde doel met betrekking tot verschillende soorten geheel te behalen (wat betekent dat de genoemde standen worden behaald), de gunstige staat van instandhouding voor genoemde soorten niet in het geding komt.

Aan verjaging ondersteunend afschot kan voor brandgans, kolgans en toendrarietgans worden toegestaan vanaf 1 november tot 1 maart. Door beperkingen aan de uitvoering (zie voorschrift 3) en de huidige robuuste omvang van de overwinterende populaties zal geen sprake zijn van een verslechtering van de thans gunstige staat van instandhouding van deze soorten.

Aangezien de nijlgans, Indische gans en verwilderde gedomesticeerde en/of hybride gans in al hun verschijningsvormen, niet kunnen worden gerekend tot de beschermde inheemse diersoorten hoeft het effect van de voorgenomen acties op de gunstige staat van instandhouding voor deze soorten en hybriden niet getoetst te worden.

Middelen/methoden

Toegestane middelen, methoden en installaties voor het (vangen en) doden van vogels zijn aangewezen in artikel 3.9 van het Besluit natuurbescherming (Bnb). De door u aangevraagde middelen en methoden betreffen:

- Artikel 3.9, lid 1, sub a Bnb: geweren,
- Artikel 3.9, lid 1, sub b Bnb: honden, niet zijnde lange honden,
- Artikel 3.9, lid 1, sub c Bnb: haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds,
- Artikel 3.9, lid 2, sub e Bnb: het vangen of doden met gebruikmaking van een geweer, waarbij wordt gehandeld in afwijking van de regels, gesteld in de artikelen 3.12, 3.13, 3.14, 3.15 of 3.16, inzake:
  - 1°. de omvang van het jachtveld,
  - 2°. het gebruik van middelen op, aan of bij het geweer, zijnde een geluiddemper,
  - 4°. het gebruik van het geweer:
    - voor zonsopgang of na zonsondergang,
    - binnen de bebouwde kom of op terreinen als bedoeld in artikel 3.21, derde lid, van de wet,
- Artikel 3.9, lid 3, sub d, Bnb: het vangen of doden met gebruikmaking van een middel waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt,
- Artikel 3.9, lid 3, sub e, Bnb: het vangen of doden met gebruikmaking van een geweer, voorzien van een geluiddemper.

Daarnaast worden aangevraagd als (hulp)middel:

- Akoestische hulpmiddelen, zoals lokfluiten of op andere wijze (elektronisch) voortgebrachte lokgeluiden,
- Lokvogels, kunstmatige en gedode exemplaren,
- Overige elektronisch/elektrisch gestuurde lokmiddelen,
- Carrousel,
- Lokvoer en lokplaatsen.

Geweer, hond en jachtvogels

Als middel om te doden wordt het geweer gevraagd, zowel kogel- als hagelgeweer. De hond en de jachtvogel worden enkel gebruikt als hulpmiddel, niet als middel om te doden. Met het geweer kan het gewenste beheer op een effectieve wijze worden uitgevoerd. Ter uitvoering van deze ontheffing wijzen wij het geweer aan als te gebruiken middel, waarbij de hond en jachtvogel als hulpmiddel mogen worden ingezet.

Jachtveldvereisten

Er is een ontheffing aangevraagd voor het gebruik van het geweer in een jachtveld dat niet voldoet aan de krachtens artikel 3.26, lid 1 sub b Wnb juncto artikel 3.12 Bnb gestelde eisen.

Artikel 3.26, lid 3 van de Wnb geeft de mogelijkheid om ontheffing te verlenen van artikel 3.26, eerste lid, sub b; de eisen die worden gesteld aan een bejaagbaar veld. Conform onze Beleidsregel natuurbescherming zullen wij hier alleen gebruik van maken wanneer er niet aan de eisen van het veld voldaan kan worden door de aanwezigheid van fysieke barrières. Dit kan niet generiek worden ontheven; te allen tijde dient te worden beoordeeld of afwijking van deze bepaling noodzakelijk en verantwoord is.

Voor de specifiek benoemde gebieden in uw aanvraag - Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdenveld en Zijdelmeer - is de afgelopen beheerperiode ontheffing verleend van de vereisten aan een jachtveld. De overwegingen daartoe zijn onveranderd: het verkrijgen van grondgebruikersverklaringen om aan 40 hectare te komen is vanwege de vele kleine percelen en verschillende eigenaren ondoenlijk, de gebieden liggen op zeer kritieke plaatsen in relatie tot de start- en landingsbanen en de gebieden zijn vanwege het waterrijke karakter zeer aantrekkelijk voor ganzen. Uitvoering in deze gebieden is daarmee noodzakelijk en kan enkel plaatsvinden indien wordt afgeweken van de oppervlakte eis voor een jachtveld waar het geweer mag worden gehanteerd. Wij verlenen u daarom ontheffing voor gebruik van het geweer in een jachtveld kleiner dan 40 hectare in de gebieden Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdenveld en Zijdelmeer.

Demper

U vraagt ontheffing aan voor het gebruik van een geluiddemper op het geweer bij het uitvoeren van afschot (niet zijnde aan verjaging ondersteunend afschot). Op basis van artikel 3.13, vierde lid Bnb is het verboden een geweer te voorzien van een geluidsdemper. Op grond van artikel 3.26, lid 3 Wnb is het mogelijk om ontheffing te verlenen van artikel 3.13, lid 4 Bnb en daarmee de methode aan te wijzen zoals genoemd onder artikel 3.9, lid 2, sub e onder 2 Bnb.

U heeft hiervoor een uitgebreide onderbouwing geleverd in aanvulling op uw GBP, welke u samen heeft gevat in uw aanvraag:

"Het gebruik van een geluiddemper vergroot de noodzakelijke beheersinspanning naast dat het gehoorschade beperkt bij uitvoerders:

- *Het vergroot de effectiviteit van bejaging omdat dieren minder een negatieve associatie leggen tussen het plegen van afschot en menselijk handelen. Bovendien vindt minder verontrusting van niet beschoten ganzen en overige dieren plaats. Hierdoor zijn ook meerdere schoten mogelijk.*
- *Het voorkomt de verontrusting van andere natuurwaarden en omgeving.*
- *De terugslag van het wapen neemt af waardoor nauwkeuriger te schieten is. De demper zorgt ook dat het wapen de kogels beter groepeerd waardoor nauwkeurigheid ook toeneemt.*

Uit de evaluatie blijkt dat het noodzakelijk is om de inspanning te vergroten om op die manier aan de doelstellingen te kunnen voldoen. Het toepassen van een demper past binnen de mogelijkheden om de beheersinspanning te vergroten, daar waar het noodzakelijk is om efficiënt de populatie te beperken."

Wij onderschrijven de conclusie dat het vanuit uitvoerbaarheid, impact op de omgeving en de benodigde intensieve uitvoering wenselijk is te mogen uitvoeren met gebruik van een geluiddemper. Wij verlenen dan ook de gevraagde ontheffing voor zover het afschot met betrekking tot populatiereductie betreft.

Uitvoering voor zonsopgang/na zonsondergang,

U vraagt ontheffing aan voor het gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst. Op basis van artikel 3.16, eerste lid, onder a van het Bnb is het verboden het geweer te gebruiken voor zonsopkomst en na zonsondergang. Op grond van artikel 3.26, lid 3 Wnb is het mogelijk om ontheffing te verlenen van artikel 3.16, lid 1, sub a Bnb; het gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang en daarmee de methode aan te wijzen zoals genoemd onder artikel 3.9, lid 2, sub e onder 4 Bnb.

In uw aanvraag stelt u hierover het volgende: "Omdat de foeragerende ganzen zich ook in de schemerperiode in het gebied ophouden (zie paragraaf 2.4 van het Ganzenbeheerplan Omgeving Schiphol), en vanwege dekking voor de jager, dienen alle maatregelen uitgevoerd worden vanaf een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang. Deze tijdstippen zijn gekozen omdat ganzen zich bij voorkeur bewegen in de ochtend- en avond (voor zonsopgang en na zonsondergang) van en naar foerageergebieden en slaappleatsen. Opstelling van de jager en voorbereiding voor de uitvoering van maatregelen is dan effectief. De dekking van schemer biedt de jager de mogelijkheden om een geschikte plaats in het veld in te nemen en ook te schieten. Zowel gelet op het gedrag van de ganzen als de praktische uitvoerbaarheid voor de uitvoerders van de maatregelen is het gewenst deze extra tijdsruimte te kunnen benutten. Door het hanteren voor genoemde periode kunnen jagers optimaal inspelen op de mogelijkheden tot verjaging en afschot."

Wij onderschrijven de conclusie dat het vanuit uitvoerbaarheid, het vlieggedrag van de ganzen en de benodigde intensieve uitvoering wenselijk is te mogen uitvoeren voor zonsopgang en na zonsondergang. Wij verlenen u daarom ontheffing om het geweer bij de aangevraagde handelingen te mogen gebruiken vanaf één uur voor zonsopgang tot één uur na zonsondergang.

Uitvoering op zon- en feestdagen

U vraagt ontheffing aan voor het gebruik van het geweer op zon- en feestdagen. Artikel 3.6, tweede lid van het Bnb verbiedt het gebruik van het geweer op zon- en feestdagen bij de uitoefening van de jacht. Onder de Flora- en faunawet was ook sprake van een dergelijk verbod indien het beheer en schadebestrijding betrof. Onder de Wnb is een dergelijke bepaling echter niet meer opgenomen, aldus de toelichting op artikel 3.9 van het Bnb:

"Bij nadere overweging is het niet nodig gebleken om expliciet te regelen dat provincies een vrijstelling of ontheffing kunnen verlenen om het gebruik van het geweer op zondag te gebruiken, zoals is aangegeven in het schriftelijk overleg over de voorhang ontwerp uitvoeringsregelgeving Wet natuurbescherming. Dit besluit verbiedt de uitoefening van de jacht op zondagen en nationale feestdagen (artikel 3.6, tweede lid, van de wet). Uit artikel 3.16, eerste lid, volgt dat dit verbod niet geldt voor het gebruik van het geweer voor populatiebeheer en schadebestrijding."

Het is dus niet noodzakelijk om ontheffing te verlenen voor gebruik van het geweer op zon- en feestdagen. Om misverstanden te voorkomen benadrukken wij dat bij het met dit besluit aanwijzen van het geweer als middel om te doden geen beperking is opgenomen ten aanzien van het gebruik op zon- en feestdagen.

Bebouwde kom

U vraagt ontheffing aan van het verbod van het gebruik van het geweer in de bebouwde kommen der gemeenten en de onmiddellijk aan die kommen grenzende terreinen (artikel 3.16, eerste lid, sub b Bnb).

Artikel 3.26, lid 3 van de Wnb geeft de mogelijkheid ontheffing te verlenen van het verbod op gebruik van het geweer binnen de bebouwde kom (artikel 3.16, lid 1 onder b van de Wnb). Wij zullen dit alleen ontheffen als het geweer ter plaatse veilig gehanteerd kan worden. Dit kan niet generiek voor de gehele 0-10 km zone gesteld worden, noch kan dit op voorhand voor de gehele zone worden beoordeeld.

Voor de gebieden Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdenveld en Zijdemeer geldt dat uitvoering binnen de bebouwde kom wel wordt toegestaan. In deze gebieden is uitvoering gezien de ligging en karakter van de gebieden gewenst en kan het geweer veilig worden gehanteerd. Het veilig gebruik van het geweer blijft uiteindelijk de verantwoordelijkheid van de uitvoerder; degene die het geweer hanteert.

(Akoestische) lok(-/hulp)middelen

U vraagt een aantal hulpmiddelen aan die ganzen kunnen lokken. Het lokken is daarbij enkel bedoeld om ganzen die zich in de 0-10 km zone verplaatsen beter onder schot te kunnen krijgen en het aantal ganzen dat zich reeds in de 0-10 km zone bevindt efficiënter te kunnen beperken, dus nadrukkelijk niet om ganzen de 0-10 km zone in te lokken. Een aantal van deze middelen zijn ook benoemd als methode in artikel 3.9, lid 2 Bnb om vogels te kunnen vangen. Hoewel het hier niet het vangen betreft maar enkel het voor het schot brengen teneinde effectiever te kunnen uitvoeren beoordelen wij of deze middelen kunnen worden toegestaan:

- Lokfluiten of op andere wijze (elektronisch) voortgebrachte lokgeluiden: lokfluiten kunnen worden toegestaan mits niet elektronisch. Bijlage IV, sub a van de Vogelrichtlijn vermeldt expliciet 'bandopnemers' als zijnde verboden middel. Het doet hierbij naar ons oordeel niet terzake in welke vorm opgenomen geluiden worden aangeboden, zij het een elektronische lokfluit of anderszins. Nu het Bnb niet alsnog middels wettelijk voorschrift heeft mogelijk gemaakt om dit middel in te zetten zijn wij van mening dat wij dit middel onder de Wnb niet kunnen toestaan. Wij oordelen dan ook dat elektronische geluidsbronnen niet kunnen worden toegestaan. Nu het gebruik van lokgeluiden als methode is benoemd in artikel 3.9, lid 2 Bnb zien wij geen aanleiding om lokfluiten te weigeren, echter dus niet zijnde elektronisch.
- Lokvogels (kunstmatige en gedode exemplaren, al dan niet in combinatie met een carrousel. Nu het gebruik van lokvogels als methode is benoemd in artikel 3.9, lid 2 Bnb zien wij geen aanleiding om lokvogels te weigeren als hulpmiddel. We verbinden hier wel beperkingen aan. Vanuit het voorkomen van verspreiden van ziektes schrijven wij voor dat gedode dieren uit het veld verwijderd dienen te worden (voorschrift 4). Gedode ganzen mogen dan ook enkel worden gebruikt tijdens één en dezelfde actie (voorschrift 5). Het is daarmee niet toegestaan gedode ganzen van één actie in te zetten als lokvogel tijdens een nieuwe actie op een ander(e) niet aangesloten locatie dan wel tijd. Gebruik van de carrousel met gedode ganzen dient passend binnen deze voorschriften te worden uitgevoerd.

- Overige elektronisch/elektrisch gestuurde lokmiddelen. Niet duidelijk is de reikwijdte van dit verzoek. Nu niet is verduidelijkt welke lokmiddelen het betreft kan niet worden beoordeeld of bedoelde middelen kunnen gelden als (toelaatbare) hulpmiddelen of als middelen die aangewezen dienen te worden middels ontheffing dan wel opdracht. Er worden generiek geen niet nader benoemde elektronische/elektrisch gestuurde lokmiddelen aangewezen.
- Lokvoer en lokplaatsen: het gebruik van lokvoer als methode om vogels te vangen is benoemd in artikel 3.9, lid 2 Bnb. In dit geval betreft het geen vangen maar toepassing van het lokmiddel om ganzen beter onder schot te krijgen. Wij zien geen aanleiding om lokvoer en lokplaatsen niet aan te wijzen als (hulp)middel bij uitvoering.

Voor alle hulp-/lokmiddelen geldt dat deze enkel ingezet mogen worden bij afschot ten behoeve van populatiereductie. Op die soorten en locaties waar aan verjaging ondersteunend afschot aan de orde is, is het toepassen van deze middelen niét toegestaan.

Overige toestemmingen

Storen

Naast ontheffing voor het doden (artikel 3.1, lid 1 Wnb) vraagt u ook ontheffing van artikel 3.1, lid 4 Wnb: het verbod op opzettelijk storen. Dit verbod is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Voor alle aangevraagde soorten geldt dat populatiereductie dan wel aan verjaging ondersteunend afschot mogelijk is zonder dat de staat van instandhouding in het geding komt. Enkel het verstoren van deze soorten zal dan ook niet tot een ander oordeel leiden en wij achten deze verbodsbepaling voor uw aanvraag dan ook niet aan de orde.

Onder zich hebben en vervoeren van (delen van) vogels

U vraagt ontheffing van artikel 3.2, lid 6 Wnb: het verbod op onder zich hebben en vervoeren van (delen/producten van) vogels. Dit verbod is niet van toepassing indien de "*vogels, delen of producten aantoonbaar overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn gedood of gevangen, onderscheidenlijk verkregen*". Nu sprake is van het verkrijgen overeenkomstig het bepaalde krachtens deze wet - zijnde deze ontheffing - achten wij deze verbodsbepaling voor uw aanvraag dan ook niet aan de orde.

Toegang tot gronden

U verzoekt in uw aanvraag om een opdracht zoals genoemd onder artikel 3.18 van de Wnb voor zover het betreft de gebieden Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdelveld en Zijdelmeer, om op basis van die opdracht toegang te kunnen verkrijgen tot gronden, zo nodig met behulp van de sterke arm, om aldaar de aangevraagde handelingen te kunnen verrichten. U heeft in uw aanvraag toegelicht waarom het verkrijgen van de grondgebruikersverklaringen gezien de inrichting en het gebruik van de gebieden niet mogelijk is, terwijl uitvoering in deze gebieden wel noodzakelijk is. Wij onderschrijven uw redenering en geven u de gevraagde opdracht. Hierbij stellen wij in eerste plaats voorop dat een goede afstemming met de grondgebruiker, vroegtijdig informeren en vrijwillige medewerking te allen tijde nagestreefd dient te worden.

Gezien het belang van de ontheffing en de specifieke omstandigheden in de gebieden Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdelveld en Zijdelmeer zien wij aanleiding om u, onder toepassing van artikel 3.18, lid 1 van de Wnb, de opdracht te geven om de uitvoering van deze ontheffing ter hand te nemen op de gronden binnen genoemde gebieden en wij bepalen daarbij dat u de toegang heeft tot gronden, zo nodig met behulp van de sterke arm, zoals bedoeld in artikel 3.18, lid 2 van de Wnb.

Conclusie

Wij beoordelen uw aanvraag van 15 maart 2018 voor een ontheffing op grond van artikel 3.3, lid 4, sub b onder 2° in samenhang met artikel 3.17, lid 1 onder 2° en artikel 3.18, lid 4 van de Wnb, in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer rondom Schiphol als deugdelijk gemotiveerd. Naar ons oordeel zijn er geen andere bevredigende oplossingen voorhanden. Er is geen sprake van verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten. Wij verlenen u daarom de gevraagde ontheffing en verlenen u de gevraagde opdracht.

Voorschriften en intrekking besluit

Aan dit besluit zijn op grond van artikel 5.3 Wnb voorschriften verbonden. Op grond van artikel 5.4 Wnb kan het besluit worden ingetrokken als in strijd met het besluit of de voorschriften wordt gehandeld. Tevens is dan sprake van een economisch delict.

Besluit

Nummer 12 (2018)

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelezen

De aanvraag van Faunabeheereenheid Noord-Holland d.d. 15 maart 2018 om een ontheffing van de Wet Natuurbescherming te verkrijgen, in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer op en rond de luchthaven Schiphol.

Gelet op

- de Wet natuurbescherming;
  - artikelen 3.1, 3.2, 3.3, 3.4;
  - artikelen 3.5, 3.6, 3.8, 3.9;
  - artikelen 3.17, 3.18;
  - artikelen 3.24, 3.25, 3.26.
- het Besluit natuurbescherming;
  - artikel 3.9, 3.12, 3.13, 3.16.
- de Regeling natuurbescherming;
  - artikelen 3.1, 3.2, 3.3.
- de Verordening vrijstellingen soorten Noord-Holland;
- de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland.

Overwegende dat

- er sprake is van het in het geding zijn van de veiligheid van het luchtverkeer op en rond de luchthaven Schiphol door grauwe gans (*Anser anser*), brandgans (*Branta leucopsis*), Canadese gans (*Branta canadensis*), kolgans (*Anser albifrons*), toendrarietgans (*Anser serrirostris*), Indische gans (*Anser indicus*), nijlgans (*Alopochen aegyptiaca*) en verwilderde, gedomesticeerde en/of hybride gans in al hun verschijningsvormen in de 0-10 kilometer zone rondom de luchthaven;
- voldoende is aangetoond dat het risico voor de veiligheid van het luchtverkeer op en rond de luchthaven Schiphol (voornamelijk) wordt veroorzaakt door ganzen die zich verplaatsen naar en verblijven in een zone van 10 kilometer rondom de luchthaven;
- er in dit geval geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er geen sprake is van een verslechtering van de staat van instandhouding van de grauwe gans, brandgans, Canadese gans, kolgans en toendrarietgans.

Besluiten

1. aan stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland op grond van de artikelen 3.3 eerste lid, 3.4 tweede lid, 3.8, eerste lid en 3.9 tweede lid in samenhang met artikel 3.17 eerste lid, artikel 3.18 vierde lid en artikel 3.26 derde lid van de Wet natuurbescherming ontheffing te verlenen van:
  - artikel 3.1, lid 1 in samenhang met artikel 3.17 lid 1 en artikel 3.18 lid 4 van de Wet natuurbescherming om **grauwe gans, Canadese gans, Indische gans, nijlgans en verwilderde gedomesticeerde en/of hybride gans in al hun verschijningsvormen** te doden middels **jaarrond** afschot en;
    - i. hierbij het gebruik toe te staan van het geweer, honden (niet zijnde lange honden) en jachtvogels zoals genoemd in artikel 3.9, lid 1, sub a, b en c van het Besluit natuurbescherming,

- ii. hierbij in afwijking van artikel 3.13, lid 4 van het Besluit natuurbescherming het gebruik toe te staan van een geluiddemper zoals genoemd in artikel 3.9, lid 2, sub e onder 2 en artikel 3.9, lid 3, sub e van het Besluit natuurbescherming,
  - iii. hierbij het gebruik toe te staan van lokmiddelen zijnde lokvogels (kunstmatig/gedood), lokgeluiden (niet elektronisch) en lokvoer en –plaatsen zoals genoemd in artikel 3.9, lid 2, sub c en d, artikel 3.9, lid 2, sub g en artikel 3.9, lid 3, sub d van het Besluit natuurbescherming,
  - iv. hierbij in afwijking van artikel 3.16, lid 1, sub a van het Besluit natuurbescherming gebruik toe te staan van het geweer vanaf één uur voor zonsopgang tot één uur na zonsondergang zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 2, sub e onder 4 van het Besluit natuurbescherming,
  - v. hierbij in afwijking van artikel 3.16, lid 1, sub b van het Besluit natuurbescherming uitvoering toe te staan binnen de bebouwde kom zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 2, sub e onder 4 van het Besluit natuurbescherming voor zover dit betreft uitvoering op alle gronden binnen de gebieden Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdelveld en Zijdelmeer,
  - vi. hierbij in afwijking van artikel 3.12, lid 1 van het Besluit natuurbescherming uitvoering toe te staan op jachtvelden kleiner dan 40 hectare zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 2, sub e onder 1 van het Besluit natuurbescherming voor zover dit betreft uitvoering op alle gronden binnen de gebieden Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdelveld en Zijdelmeer.
- artikel 3.1, lid 1 in samenhang met artikel 3.17 lid 1 en artikel 3.18 lid 4 van de Wet natuurbescherming om **brandgans en kolgans** te doden middels afschot van **1 maart – 1 november**:
- i. hierbij het gebruik toe te staan van het geweer, honden (niet zijnde lange honden) en jachtvogels zoals genoemd in artikel 3.9, lid 1, sub a, b en c van het Besluit natuurbescherming,
  - ii. hierbij in afwijking van artikel 3.13, lid 4 van het Besluit natuurbescherming het gebruik toe te staan van een geluiddemper zoals genoemd in artikel 3.9, lid 2, sub e onder 2 en artikel 3.9, lid 3, sub e van het Besluit natuurbescherming,
  - iii. hierbij het gebruik toe te staan van lokmiddelen zijnde lokvogels (kunstmatig/gedood), lokgeluiden (niet elektronisch) en lokvoer en –plaatsen zoals genoemd in artikel 3.9, lid 2, sub c en d, artikel 3.9, lid 2, sub g en artikel 3.9, lid 3, sub d van het Besluit natuurbescherming,
  - iv. hierbij in afwijking van artikel 3.16, lid 1, sub a van het Besluit natuurbescherming gebruik toe te staan van het geweer vanaf één uur voor zonsopgang tot één uur na zonsondergang zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 2, sub e onder 4 van het Besluit natuurbescherming,
  - v. hierbij in afwijking van artikel 3.16, lid 1, sub b van het Besluit natuurbescherming uitvoering toe te

- staan binnen de bebouwde kom zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 2, sub e onder 4 van het Besluit natuurbescherming voor zover dit betreft uitvoering op alle gronden binnen de gebieden Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdenveld en Zijdemeer,
- vi. hierbij in afwijking van artikel 3.12, lid 1 van het Besluit natuurbescherming uitvoering toe te staan op jachtvelden kleiner dan 40 hectare zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 2, sub e onder 1 van het Besluit natuurbescherming voor zover dit betreft uitvoering op alle gronden binnen de gebieden Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdenveld en Zijdemeer.
- artikel 3.1, lid 1 in samenhang met artikel 3.17 lid 1 en artikel 3.18 lid 4 van de Wet natuurbescherming om **brandgans, kolgans en toendrarietgans** te doden middels aan verjaging ondersteunend afschot van **1 november tot 1 maart**:
- i. hierbij het gebruik toe te staan van het geweer, honden (niet zijnde lange honden) en jachtvogels zoals genoemd in artikel 3.9, lid 1, sub a, b en c van het Besluit natuurbescherming,
  - ii. hierbij in afwijking van artikel 3.16, lid 1, sub a van het Besluit natuurbescherming gebruik toe te staan van het geweer vanaf één uur voor zonsopgang tot één uur na zonsondergang zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 2, sub e onder 4 van het Besluit natuurbescherming,
  - iii. hierbij in afwijking van artikel 3.16, lid 1, sub b van het Besluit natuurbescherming uitvoering toe te staan binnen de bebouwde kom zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 2, sub e onder 4 van het Besluit natuurbescherming voor zover dit betreft uitvoering op alle gronden binnen de gebieden Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdenveld en Zijdemeer,
  - iv. hierbij in afwijking van artikel 3.12, lid 1 van het Besluit natuurbescherming uitvoering toe te staan op jachtvelden kleiner dan 40 hectare zoals bedoeld in artikel 3.9, lid 2, sub e onder 1 van het Besluit natuurbescherming voor zover dit betreft uitvoering op alle gronden binnen de gebieden Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdenveld en Zijdemeer.

in de 0-10 kilometer zone rondom Schiphol (bijlage 1) in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer op en rond de luchthaven Schiphol;

2. aan stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland op grond van artikel 3.18, lid 1 van de Wet natuurbescherming opdracht te verlenen om de ontheven handelingen uit te voeren op alle gronden binnen de gebieden Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdenveld en Zijdemeer (bijlage 2) en te bepalen dat zij daarbij de toegang heeft tot gronden, zo nodig met behulp van de sterke arm, als bedoeld in artikel 3.18, lid 2 van de Wnb;
3. deze ontheffing per afzonderlijke ganzensoort beschikbaar te maken tot in de gehele provincie Noord-Holland een ondergrens is bereikt van:
  - i. 15.000 grauwe ganzen waaronder 3.900 broedparen,
  - ii. 7.300 brandgansen waaronder 1.800 broedparen,

- iii. 1.600 Canadese ganzen waaronder 400 broedparen dan wel, voor zover het grauwe gans in de 10 respectievelijk 20 kilometer zone rondom Schiphol betreft een ondergrens bereikt is van:
- i. 1.000 grauwe ganzen in de 10 kilometer zone, of,
  - ii. 7.500 grauwe ganzen in de 20 kilometer zone.
4. de aanvraag op grond van artikel 3.1, lid 1 in samenhang met artikel 3.17 lid 1 en artikel 3.18 lid 4 van de Wet natuurbescherming om **toendrarietgans** te doden middels afschot van **1 maart – 1 november** te weigeren,
5. op grond van artikel 3.3, lid 5 en 5.3 van de Wet natuurbescherming aan dit besluit de navolgende voorschriften, beperkingen en geldigheid te verbinden.

Voorschriften en beperkingen:

1. Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland blijft als houder van de ontheffing verantwoordelijk voor het naleven van de bepalingen en voorschriften die aan deze ontheffing zijn verbonden.
2. Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland kan jachtaktehouders door middel van een machtiging gebruik laten maken van deze ontheffing. De gemachtigde dient daarom - tezamen met de machtiging - een kopie van deze ontheffing van de Faunabeheereenheid te ontvangen.
3. Bij uitvoering conform besluitpunt 1c. mogen per verjaagactie per verjaagperceel niet meer dan 5 geweerdragers worden ingezet en niet meer dan 4 vogels per ingezet geweer worden gedood. Als de te verjagen vogels zijn verdreven, wordt een verjaagactie geacht te zijn beëindigd. Bij opnieuw invallende dieren vangt een nieuwe verjaagactie aan.
4. Gedode dieren dienen in ieder geval ter voorkoming van de verspreiding van ziekten na beëindiging van een actie zo spoedig mogelijk te worden opgeruimd.
5. Gedode vogels mogen enkel als lokvogel worden gebruikt bij het voortzetten van een actie in een veld waar de vogels gedood zijn. Indien gedode vogels worden gebruikt als lokvogels dienen deze na afloop van de actie te worden verwijderd zoals opgenomen onder voorschrift 4.
6. Aangetroffen potringen en halsbanden dienen te worden geregistreerd en gerapporteerd.
7. Op de naleving van het in of krachtens de wet gestelde wordt toezicht gehouden door de toezichthouders van de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord. De gebruiker van de ontheffing moet op of nabij het veld waar de uitvoerders gerechtigd tot uitvoering zijn ter plaatse waar deze een der handelingen verricht waartoe de ontheffing strekt, aan genoemde toezichthouders op eerste aanvraag een kopie van de machtiging en de ontheffing tonen. Deze dienen hiertoe aantoonbaar aanwezig te zijn op of nabij het veld waar de uitvoerders gerechtigd tot uitvoering zijn. Genoemde documenten mogen langs elektronische weg, leesbaar worden getoond.
8. Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland rapporteert jaarlijks middels het jaarverslag aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland over de, op basis van dit besluit, uitgevoerde maatregelen. Deze rapportage wordt digitaal opgestuurd naar postbus@rudnhn.nl of per post aan de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN), Postbus 2095, 1620 EB Hoorn.
9. Het gebruik van de ontheffing mag niet eerder plaatsvinden dan nadat de ontheffingshouder of -gebruiker hiervan per locatie, voorafgaand aan uitvoering, elektronisch melding heeft gemaakt bij

de toezichthouders van de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord.

Geldigheid

De ontheffing geldt vanaf de dag na verzending voor de resterende looptijd van het Ganzenbeheerplan omgeving Schiphol 2018-2024, tot 13 maart 2024. De ontheffing kan daarbij jaarlijks gebruikt worden in de periodes zoals genoemd onder besluitpunt 1.

Dierenwelzijn

Wellicht ten overvloede wijzen wij u op de zorgplichtartikelen zoals deze zijn geregeld in de Wet natuurbescherming en in het bijzonder artikel 3.24, lid 1 van de wet, welke luidt: "Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt".

Kennisgeving

Van dit besluit wordt door ons kennisgegeven door middel van een publicatie op onze website.

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Neemt u dan contact op met de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN) via 088-10 21 300. Wij verzoeken u hierbij het zaaknummer RUD.242286 te vermelden.

Hoogachtend,

directeur Beleid

Deze brief is digitaal vastgesteld en daarom niet ondertekend.

Bezwaar

Als u belanghebbende bent kunt u binnen zes weken na de verzending, uitreiking of publicatie van dit besluit schriftelijk bezwaar aantekenen. Het bezwaarschrift kunt u sturen aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, ter attentie van de secretaris van de Hoor- en adviescommissie, Postbus 123, 2000 MD Haarlem. Ook kunt u voor meer informatie de provinciale website bezoeken: www.noord-holland.nl.

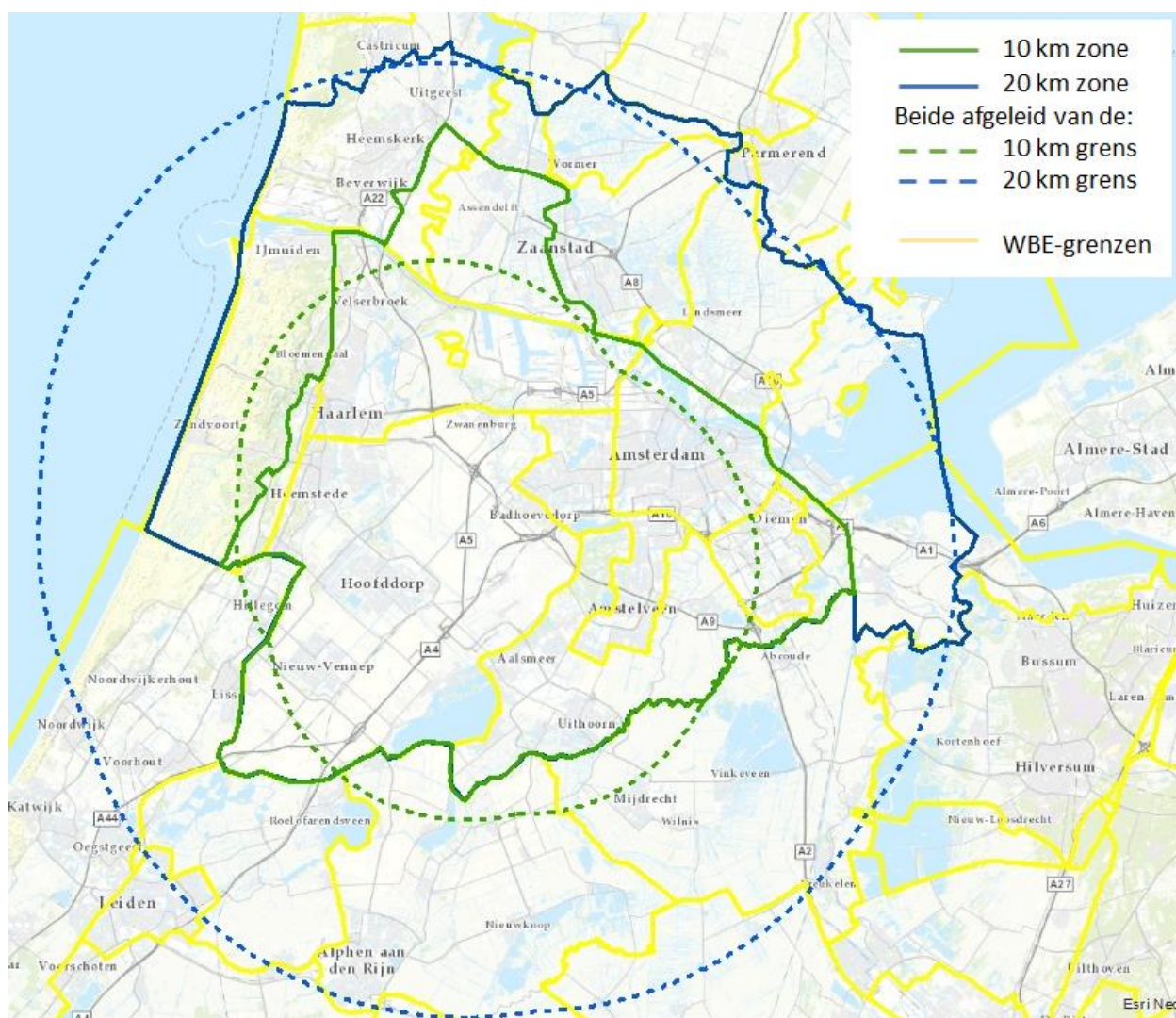
Aantekenen van bezwaar schorst het besluit tot verlenen van de ontheffing niet. Bij de voorzitter van de rechtbank Noord-Holland, locatie Haarlem kan een verzoek worden ingediend om een voorlopige voorziening te treffen. Het verzoek om een voorlopige voorziening te treffen wordt ingesteld bij de rechtbank Noord-Holland, locatie Haarlem, (Postbus 1621, 2003 BR HAARLEM). Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de Rechtbank Noord-Holland, locatie Haarlem, telefoonnummer (023) 888 4444.

2 bijlage(n)

1. Kaart 0-10 kilometer zone
2. Kaarten Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Boterdijk, Traverse, Vuurlijn, Zijdelveld en Zijdelmeer

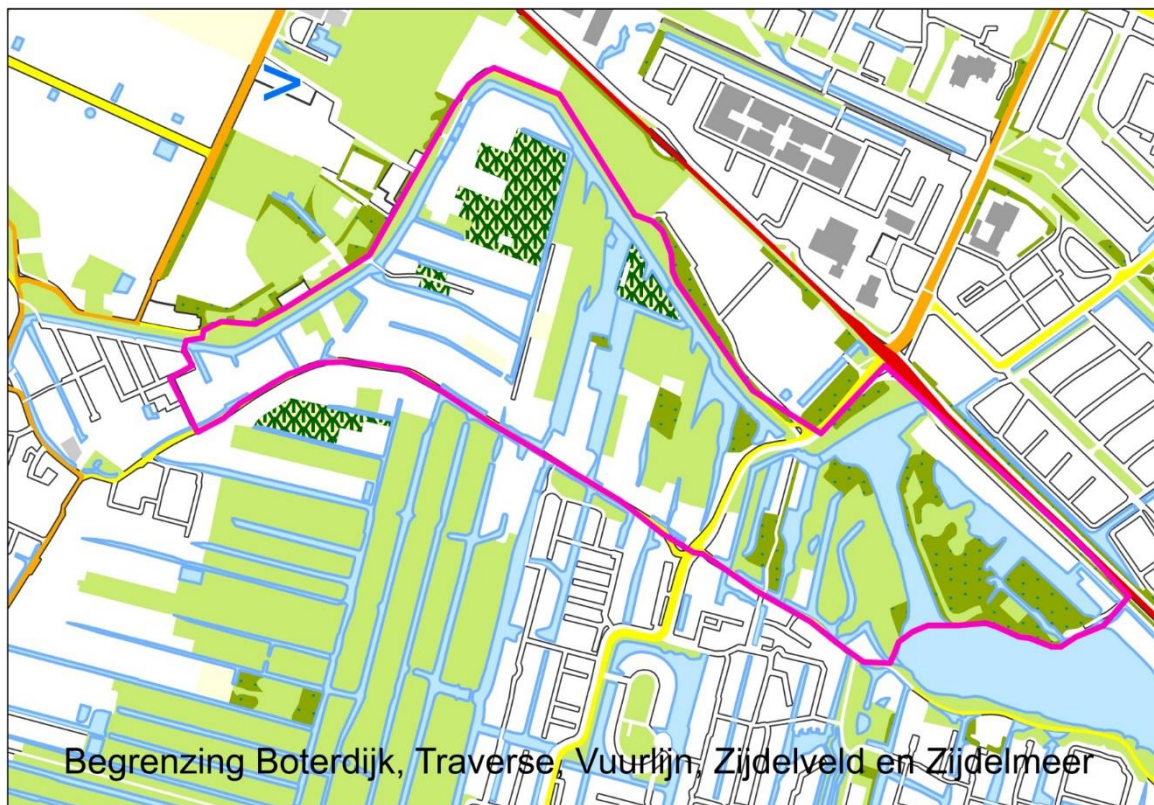
- Kopie aan RUDNHN, Postbus 2095, 1620 EB HOORN
- Ministerie van I&W, Dir. Luchtvaart, Afd. Luchtvaartveiligheid, Postbus 20906, 2500 EX DEN HAAG
  - Ministerie van LNV, Postbus 20401, 2500 EK DEN HAAG

Bijlage 1

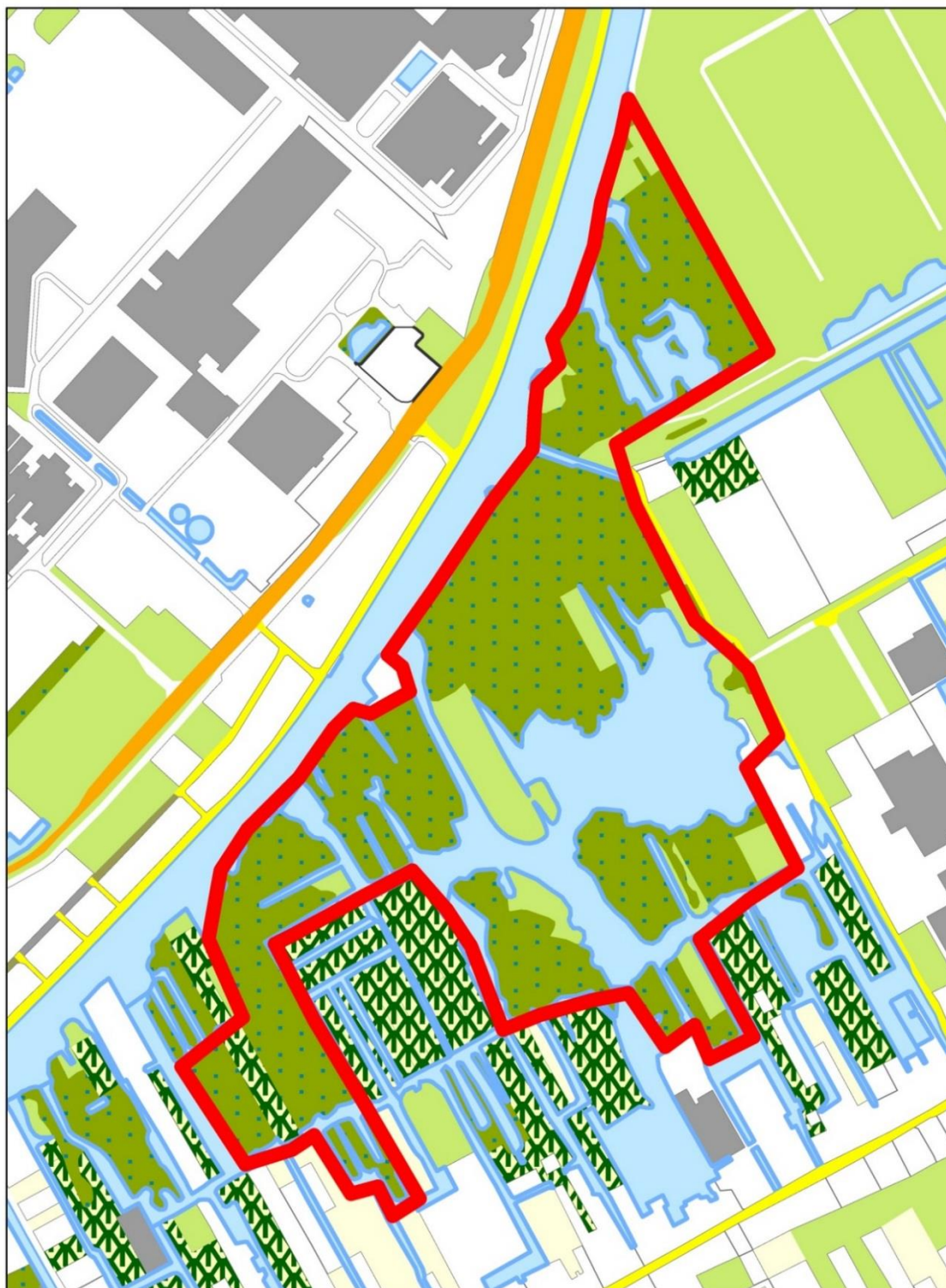

Bijlage 2

Oosteinderpoel

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Het college van Burgemeester en Wethouders van Amsterdam

Postbus 202
1000 AE AMSTERDAM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

CZ/JZ

Telefoonnummer

zuidemam@noord-holland.nl

1 | 5

Betreft: Beslissing op bezwaar besluit 12 (2018) afschot 0 - 10 km

Verzenddatum

19 SEP. 2018

Geacht college,

Kenmerk

1079811/1128273

Op 29 maart 2018 hebben wij een ontheffing op grond van artikel 3.3 eerste lid in samenhang met artikel 3.17, eerste lid en 3.18 van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb), kenmerk 1045511/1063770, RUD.242286, besluit 12 (2018) verleend aan de Faunabeheereenheid Noord-Holland voor afschot van ganzen in de 1 - 10 km zone rondom Schiphol, in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer rondom de luchthaven Schiphol.

Uw kenmerk

Tegen dit besluit heeft uw college bezwaar gemaakt als bedoeld in artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Het bezwaarschrift is gedateerd op 8 mei 2018 en is door ons ontvangen op 11 mei 2018.

HOORZITTING

Op 5 juli 2018 heeft aan de Dreef nr. 3 te Haarlem een openbare hoorzitting plaatsgevonden van Kamer IV uit de Hoor- en adviescommissie als bedoeld in artikel 7:13 van de Awb (verder te noemen: de Commissie), waarin het bezwaarschrift aan de orde is geweest. Bij deze zitting was de heer [REDACTED] namens uw college aanwezig.

Ter toelichting van het bestreden besluit zijn namens ons college ter zitting verschenen mevrouw [REDACTED] en de heer [REDACTED] beiden medewerkers van de Regionale uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord, en de heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED]

Daarnaast waren namens Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland aanwezig de heer [REDACTED] en de heer [REDACTED]

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

VERDAGING

Wij hebben u schriftelijk bericht dat wij gebruik hebben gemaakt van de in artikel 7:10, lid 3 van de Awb, geboden mogelijkheid om de beslissing op uw bezwaarschrift met zes weken te verdagen.

ADVIES COMMISSIE

De Commissie heeft op basis van de stukken advies aan ons uitgebracht. Het advies vindt u als bijlage bij dit besluit.

Wij hebben besloten het advies van de Commissie over te nemen.

BESLUIT

Gelet op de stukken, in aanmerking nemend het bepaalde in de Wet natuurbescherming en het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht, en conform het door de Hoor- en adviescommissie aan ons uitgebrachte advies, besluiten wij:

1. Uw college in het bezwaar te ontvangen;
2. De bezwaren **ongegron**d te verklaren; en
3. Het bestreden besluit, besluit 12 (2018) van 29 maart 2018, kenmerk 1045511/1063770, RUD.242286 niet te herroepen; en
4. Gelet op artikel 7:11 van de Algemene wet bestuursrecht ambtshalve het bestreden besluit, besluit 12 (2018) van 29 maart 2018, kenmerk 1045511/1063770, RUD.242286 te wijzigen door het gebruik van elektronische lokmiddelen toe te staan op grond van de onderstaande onderbouwing.

Wijziging besluit weigering elektronische lokmiddelen

In de aanvraag van de Faunabeheereenheid Noord-Holland van 15 maart 2018 is onder andere verzocht om het toestaan van het gebruik van elektronische (akoestische) lokmiddelen. Op pagina 19 van de ontheffing hebben wij hierover gesteld:

*“(Akoestische) lok(-/hulp)middelen
(...)”*

Lokfluiten of op andere wijze (elektronisch) voortgebrachte lokgeluiden: lokfluiten kunnen worden toegestaan mits niet elektronisch. Bijlage IV, sub a van de Vogelrichtlijn vermeldt expliciet 'bandopnemers' als zijnde verboden middel. Het doet hierbij naar ons oordeel niet terzake in welke vorm opgenomen geluiden worden aangeboden, zij het een elektronische lokfluit of anderszins. Nu het Bnb niet alsnog middels wettelijk voorschrift heeft mogelijk gemaakt om dit middel in te zetten zijn wij van mening dat wij dit middel onder de Wnb niet kunnen toestaan. Wij oordelen dan ook dat elektronische geluidsbronnen niet kunnen worden toegestaan. Nu het gebruik van lokgeluiden als methode is benoemd in artikel 3.9, lid 2 Bnb zien wij geen aanleiding om lokfluiten te weigeren, echter dus niet zijnde elektronisch.”

Dit heeft geleid tot het opnemen van de volgende besluitonderdelen:

- Besluitpunt 1, betreffende jaarrond afschot van grauwe gans, Canadese gans, Indische gans, nijlgans en verwilderde gedomesticeerde en/of hybride gans in al hun verschijningsvormen, onder iii: *"hierbij het gebruik toe te staan van lokmiddelen zijnde lokvogels (kunstmatig/gedood), lokgeluiden (niet elektronisch) en lokvoer en -plaatsen zoals genoemd in artikel 3.9, lid 2, sub c en d, artikel 3.9, lid 2, sub g en artikel 3.9, lid 3, sub d van het Besluit natuurbescherming"* (p. 23).
- Besluitpunt 1, betreffende afschot van brandgans en kolgans in de periode van 1 maart tot 1 november, onder iii: *"hierbij het gebruik toe te staan van lokmiddelen zijnde lokvogels (kunstmatig/gedood), lokgeluiden (niet elektronisch) en lokvoer en -plaatsen zoals genoemd in artikel 3.9, lid 2, sub c en d, artikel 3.9, lid 2, sub g en artikel 3.9, lid 3, sub d van het Besluit natuurbescherming"* (p. 23).

Dit besluit is onjuist. Gebleken is dat ten tijde van het verlenen van de ontheffing elektronische lokmiddelen wel toegestaan konden worden. In artikel 3.9, lid 3, sub d van het Besluit natuurbescherming stond tot en met 31 december 2017 opgenomen: *"het vangen of doden met gebruikmaking van een middel waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt"*. Sinds 1 januari 2018¹ luidt artikel 3.9, lid 3, sub d van het Besluit natuurbescherming echter: *"het vangen of doden met gebruikmaking van een middel waarmee elektronisch versterkte lokgeluiden kunnen worden gemaakt"*. Hiermee is het gebruik van elektronische lokgeluiden als methode genoemd bij wettelijk voorschrift en daarmee aan te wijzen bij het verlenen van een ontheffing.

Nu het streven van het bij deze ontheffing toegestane beheer een 0-/minimale stand van de ganzenpopulatie betreft in de 0-10 km zone zijn we van mening dat bij wet toegestane middelen die significant kunnen bijdragen aan de effectiviteit van de uitvoering van het beheer aangewezen dienen te worden. Het gebruik van elektronische lokmiddelen is aangevraagd door de Faunabeheereenheid. Aangezien deze beslissing op bezwaar een volledige heroverweging betreft, wijzen wij bij deze alsnog het gebruik van elektronische lokgeluiden aan als toegestane methode.

---

¹ Besluit van 4 december 2017 tot wijziging van enkele algemene maatregelen van bestuur op de terreinen van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in verband met het herstel van technische gebreken en leemten alsmede het aanbrengen van andere wijzigingen van ondergeschikte aard, Staatsblad 2017, 502

De eerder genoemde besluitonderdelen worden gewijzigd en komen te luiden:

- Besluitpunt 1, betreffende jaarrond afschot van grauwe gans, Canadese gans, Indische gans, nijlgans en verwilderde gedomesticeerde en/of hybride gans in al hun verschijningsvormen, onder iii: *"hierbij het gebruik toe te staan van lokmiddelen zijnde lokvogels (kunstmatig/gedood), (elektronisch versterkte) lokgeluiden en lokvoer en -plaatsen zoals genoemd in artikel 3.9, lid 2, sub c en d, artikel 3.9, lid 2, sub g en artikel 3.9, lid 3, sub d van het Besluit natuurbescherming"*.
- Besluitpunt 1, betreffende afschot van brandgans en kolgans in de periode van 1 maart tot 1 november, onder iii: *"hierbij het gebruik toe te staan van lokmiddelen zijnde lokvogels (kunstmatig/gedood), (elektronisch versterkte) lokgeluiden en lokvoer en -plaatsen zoals genoemd in artikel 3.9, lid 2, sub c en d, artikel 3.9, lid 2, sub g en artikel 3.9, lid 3, sub d van het Besluit natuurbescherming"*.

Vanwege de wijziging in besluitonderdeel 4 van de beslissing op bezwaar: het toestaan van het gebruik van elektronische lokmiddelen in de 0 - 10 km zone van luchthaven Schiphol wordt dit besluit gepubliceerd op de website van de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord, www.rudnhn.nl. Voor de mogelijkheid beroep in te stellen tegen de wijziging van dit besluit verwijzen wij kortheidshalve naar de beroepsclausule onder dit besluit.

Een afschrift van dit besluit hebben wij gezonden aan het secretariaat van de Hoor- en Adviescommissie, Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland en de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
namens dezen,

directeur Concernzaken

2 bijlagen

- Advies Hoor- en Adviescommissie
- Verslag Hoor- en Adviescommissie

BEROEP

Als u belanghebbende bent kunt u binnen zes weken na de verzending van dit besluit schriftelijk beroep instellen. Het beroepschrift kunt u sturen aan de Rechtbank Noord-Holland, Sector Bestuursrecht, Postbus 1621, 2003 BR Haarlem. U kunt telefonisch een folder aanvragen over de beroepsprocedure via het telefoonnummer van Informatie Rijksoverheid (tel: 1400) of via de internetsite www.Rijksoverheid.nl.

Bovenstaand besluit treedt in werking, ook al wordt een beroepschrift ingediend. Gelijktijdig met het indienen van een beroepschrift kunt u - bij een spoedeisend belang - een voorlopige voorziening vragen bij de Voorzitter van de Rechtbank Noord-Holland.

U kunt ook digitaal beroep instellen bij genoemde rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>

Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.